

UNIVERSITAT DE LLEIDA
FACULTAT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ

TITULACIÓ: Grau en Educació Infantil

CODI: 100704 **MATÈRIA:** Dificultats d'aprenentatge i trastorns del desenvolupament II

MÒDUL: II. Dificultats d'aprenentatge i trastorns del desenvolupament

PROFESSOR/A RESPONSABLE: Pepa Valls

EQUIP DOCENT: M.Jesús Agulló, Paco Alaminos, M.Àngels Miret, Clara Sansó i Pepa Valls

CURS ACADÈMIC: 2011/2012

CARÀCTER: Formació bàsica

CURS: 3r

SEMESTRE: Anual

CRÈDITS ECTS: 10

IDIOMA D'IMPARTACIÓ: Català

COMPETÈNCIES

- Identificar dificultats d'aprenentatge, disfuncions cognitives i relacionades amb l'atenció
- Saber informar a altres professionals especialistes per abordar la col·laboració del centre i del mestre en l'atenció a les necessitats educatives que es plantegin.
- Adquirir recursos per afavorir la integració educativa dels estudiants amb dificultats
- Dominar les TIC
- Expressar-se correctament de manera oral i escrita

OBJECTIUS

- Demostrar un nivell de coneixement i de comprensió de les idees relacionades amb l'educació entesa des d'un enfocament inclusiu.
- Ser capaços de transferir els coneixements adquirits en la primera part de la matèria (Dificultats d'aprenentatge i trastorns del desenvolupament I) al disseny d'intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu.
- Establir reflexions argumentades sobre les responsabilitats socials i ètiques relacionades amb l'educació inclusiva, respectant en tot moment els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, els Drets Humans i els principis d'accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, així com els valors propis de la cultura de pau i de valors democràtics .

- Comunicar les seves conclusions i coneixements sobre educació inclusiva, així com el marc conceptual en el qual es basen, tant a experts com a no experts, de forma clara i sense ambigüitats.
- Conèixer la teoria Ecològica de sistemes de Bronfenbrenner.
- Conèixer els objectius, funcions i atencions específiques de les xarxes i organismes que atenen als col·lectius d'infants amb deficiències i/o dificultats d'aprenentatge.

CONTINGUTS

- Intervenció educativa en els trastorns d'aprenentatge i desenvolupament en l'etapa 0-6: disseny, intervenció i avaluació
- Intervenció educativa en contextos heterogenis, contemplant les habilitats bàsiques d'accés al currículum (cognitives, comunicatives, emocionals i socials) i les intel·ligències múltiples.
- Intervenció educativa en les dificultats d'aprenentatge i desenvolupament en l'etapa 0-6 anys: disseny, intervenció i avaluació
- Informació i col·laboració en l'avaluació i intervenció psicopedagògica en l'etapa de 0-6 anys amb els equips professionals

METODOLOGIA

Estudi de casos.
Exposicions dels professors.
Exposicions dels alumnes.
Debats.
Lectures i anàlisi de documents.
Recerca d'informació.
Elaboració de treballs i síntesis.

Tutories individuals i grupals.

AVALUACIÓ

Part de DOE:

Resolució de casos pràctics: 45%
Producció individual: 45%
Assistència: 10%

Part de PEE:

Assistència: 10%
Treball grupal = 45 %
Examen = 45%

Per aprovar la matèria, s'han de superar totes les parts amb una nota igual o superior a cinc.

BIBLIOGRAFIA

AINSCOW, M. (1995) *Necesidades especiales en el aula. Guía para la formación del profesorado*. Madrid: Unesco-Narcea.

AINSCOW, M. (1997) "Hacia una educación para todos: algunas formas posibles de avanzar". En ARNAIZ, P.; DE HARO RODRIGUEZ, R. (Eds.): *10 años de integración en España: análisis de la realidad y perspectivas de futuro*. Actas de la XXII Reunión Científica Anual de A.E.D.E.S. Murcia: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Murcia.

BOLÍVAR, A. (1999): *Cómo mejorar los centros educativos*. Madrid: Síntesis.

BRONFENBRENNER, U. (1987). *La Ecología del desarrollo humano : experimentos en entornos naturales y diseñados*. Barcelona: Paidós.

BRONFENBRENNER, U. (1989). *The experimental ecology of human developement*. Cambridge: Harvard University Press.

BRONFENBRENNER, U. (1993). *Educación de los niños en dos culturas : comparaciones entre los Estados Unidos y la ex-Unión Soviética*. Madrid : Visor Distribuciones.

BONET, C. (2004). *Experiència d'integració d'un nen cec a P3. Perspectiva Escolar*, 285, pp. 64- 68.

BUENO, M. (1999). *Niños y niñas con baja visión. Recomendaciones para la familia y la escuela*. Màlaga. Ed: Aljibe.

CARON, J. (1996). Una teoría ecológica para la intervención comunitaria. *Psychosocial Intervention – Intervención Psicosocial*, 5 (14).

COCHRAN-SMITH, M. LYTTLE, S. (2002) *L.Dentro- fuera. Enseñantes que investigan*. Madrid: Akal.

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ (2009). *Serveis educatius*. [en línia] <http://www.xtec.cat/cse/see.htm> [Consulta: 11 de juliol de 2011].

DEL CAMPO, M.E.; PALOMARES, L.; ARIAS, T. (1997) *Casos prácticos de dificultades de aprendizaje y necesidades educativas especiales*. Madrid: Ramón Areces.

DOMÈNECH, J. (2010). *Elogi de l'educació lenta*. Barcelona: Graó.

FRIGERIO, G. (2004): "La complejidad de educar", en: *Novedades Educativas*, nº168, págs. 4-7.

GALLARDO, R. Y GALLEGU, J. *Manual de logopedia escolar. Un enfoque práctico*. Granada: Aljibe.

GIMENO SACRISTAN, J. (2005). ". Diversos però no desiguals". A *Suports*. Vol 9, n.1, p. 23-32.

GINÉ, C. Y FONT, J. (2007). El alumno con discapacidad intelectual y del desarrollo. En J. BONALS Y M. SÁNCHEZ (COORD.). *Manual de asesoramiento psicopedagógico* (pp. 879-913). Barcelona: Graó

GONZÁLEZ, A (2002). *La educación de los niños y niñas ciegos y DGV de los 0 a los 3 años*. Màlaga.

HERRERA, F., RAMÍREZ, I. (1999) La deficiencia visual: intervención psicopedagógica (pàg. 137-160) dins LOU, M.A.; LÓPEZ, N. Bases psicopedagógicas de la educación especial. Madrid: Pirámide.

JUÁREZ SANCHEZ, A. y MONFORT, M. (2001). Estimulación del lenguaje oral. Un modelo interactivo para niños con dificultades educativas especiales. Madrid: Entha Ediciones.

LOPEZ, F. (1999). Problemas afectivos y de conducta en el aula. En Marchesi, C. Coll y J. Palacios. Desarrollo psicológico y educación. III. Necesidades educativas especiales y aprendizaje escolar (pp. 161-182). Madrid: Alianza.

LOPEZ MELERO, M. ; PÉREZ, A.; SANTOS GUERRA, M.A. (2003). *Conversando con Maturana de Educación*. Màlaga: Aljibe.

LUCERGA, R. i GASTÓN, E. (2004). *En los zapatos de los niños ciegos. Guia de desarrollo de 0-3 años*. Madrid. S S guias.

LUQUE, D. J. y ROMERO, J. F. (2002). Necesidades educativas asociadas a dificultades específicas en el aprendizaje de la lectura y la escritura. Trastornos del desarrollo y adaptación curricular. Málaga: Aljibe. (Capítol II, pp. 29-53).

M. LEONHARDT. (1992). El bebé ciego. En E. Masson. Escala Leonhardt de desenvolupament per a nens cecs de 0-2 anys. Barcelona: ONCE.

MARCHESI, A (1999). Desarrollo y educación de los niños sordos. En A. Marchesi, C. Coll y J. Palacios (Eds.). Desarrollo Psicológico y Educación III. Madrid: Alianza Psicología, pag. 241- 271.

MARCHESI, A.; COLL, C.; PALACIOS, J. (1999) Desarrollo psicológico y educación III. madrid: Alianza Psicología.

MOLINA, S. (1994) Bases psicopedagógicas de la educación especial. Alcoi: Marfil.

MORIN, E. (1990): *Introducción al Pensamiento Complejo*. Barcelona: Gedisa.

MORÍN, E. (1999): *La Cabeza Bien Puesta*. Buenos Aires: Nueva Visión.

MORIN, E. (coord.) (2003): *Educar en la era planetaria*. Barcelona: Gedisa. *Novedades Educativas*, nº 179, págs.19-21.

NIETO, J.M. (1996). Apoyo educativo a los centros escolares y necesidades especiales. En N. Illán (Coord.). *Didáctica y organización en Educación Especial*. (pp. 109-160). Archidona (Málaga): Aljibe.

OCHAITA, E. y ESPINOSA, M. A. (1999). Desarrollo e intervención educativa en los niños ciegos y deficientes visuales. En A. Marchesi, C. Coll y J. Palacios (Eds.). Desarrollo Psicológico y Educación III (pp. 213-240).Madrid: Alianza Psicología.

ORJALES VILLAR, I. (1998). *Déficit de Atención con Hiperactividad. Manual para padres y educadores*. Madrid. CEPE.

PARRILLA, A. (1996). La formación de los profesionales de la educación especial y el

cambio educativo. En AAVV. *Les necessitats educatives especials: present i future. XIII Jornadas de Universidad y Educación Especial* (pp. 80-99). Bellaterra: Departament de Pedagogia Aplicada de la UAB.

PEÑAFIEL, F. (1999) Discapacidad motora: intervención psidopedagógica En LOU, M.A.; LÓPEZ, N. Bases psicopedagógicas de la educación especial (pp. 235-252). Madrid: Pirámide.

Primer Congreso Internacional de Pensamiento Complejo. Tomo II. Ecuador: publicaciones UNESCO.

RIVIÈRE, A. (1999). El autismo y los trastornos generalizados del desarrollo. En A. Marchesi, C. Coll y J. Palacios Eds.). *Desarrollo Psicológico y Educación III* (pp. 329-360). Madrid: Alianza Psicología.

SANTOS , M.A. (1995) "Democracia escolar o el problema de la nieve frita". En VARIOS (1995b): *Volver a pensar la educación (vol. I). Política, educación y sociedad*. Congreso Internacional de Didáctica. La Coruña: Fundación Paideia/Madrid: Morata.

STAINBACK, S.B.; STAINBACK, W.C. (1992). *Curriculum considerations in inclusive classrooms: facilitating learning for all students*. Baltimore: Paul H. Brookes.

STAINBACK, SUSAN (2001). "Components crítics en el desenvolupament de l'educació inclusiva". A. *Suports*, vol 5, n. 2, p. 26-31

TAYLOR, V. (2001): "Convivencia en la escuela asumiendo la complejidad", en: *Novedades Educativas*, nº 125, págs. 22-23.

UDVARI-SOLNER, A. (1995). A process for adapting curriculum in inclusive classrooms. En R.A. VILLA y J.S. THOUSAND (Eds.): *Creating an inclusive school*. Alexandria: ASCD.

VALMASEDA, M. (1999). Los problemas de lenguaje en la escuela. En Marchesi, C. Coll y J. Palacios. *Desarrollo psicológico y educación. III. Necesidades educativas especiales y aprendizaje escolar* (PP.101-126). Madrid: Alianza

VELILLA, M. A. (compilador) (2002): *Manual de Iniciación Pedagógica al Pensamiento Complejo*. Quito: Ediciones jurídicas Gustavo Ibáñez.

VILLALBA QUESADA, C. (1993). Redes Sociales: Un concepto con importantes implicaciones en la intervención comunitaria. *Psychosocial Intervention - Intervención Psicosocial*, 2 (4), pp.69-85. Colegio Oficial de Psicólogos de Madrid.

WILLIAMS, J. (1990). *The special education hanbook. An introduction reference*. London: Bristol.

CRONOGRAMA: ACTIVITATS D'APRENENTATGE

SETMANES	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
1 SESSIÓ :	PRESENTACIÓ MATÈRIA						
2:	INTERVENCIÓ DIDÀCTICA		Dissenyar intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu Establir reflexions argumentades Comunicar les conclusions i coneixements sobre educació inclusiva, així com el marc conceptual en el qual es basen, de forma clara i sense ambigüitats.	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		
3:	INTERVENCIÓ DIDÀCTICA		Dissenyar intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu Establir reflexions argumentades Comunicar les conclusions i coneixements sobre educació inclusiva, així com el marc	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		

SETMANES	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
			conceptual en el qual es basen, de forma clara i sense ambigüïtats.				
4:	INTERVENCIÓ DIDÀCTICA		Dissenyar intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu Establir reflexions argumentades Comunicar les conclusions i coneixements sobre educació inclusiva, així com el marc conceptual en el qual es basen, de forma clara i sense ambigüïtats.	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		
5:	INTERVENCIÓ DIDÀCTICA		Dissenyar intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu Establir reflexions argumentades Comunicar les conclusions i coneixements sobre educació	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		

SETMANES	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
			inclusiva, així com el marc conceptual en el qual es basen, de forma clara i sense ambigüitats.				
6:	INTERVENCIÓ DIDÀCTICA		Dissenyar intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu Establir reflexions argumentades Comunicar les conclusions i coneixements sobre educació inclusiva, així com el marc conceptual en el qual es basen, de forma clara i sense ambigüitats.	Presentació de cassos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		
7:	INTERVENCIÓ DIDÀCTICA		Dissenyar intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu Establir reflexions argumentades Comunicar les conclusions i	Presentació de casss Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		

SETMANES	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
			coneixements sobre educació inclusiva, així com el marc conceptual en el qual es basen, de forma clara i sense ambigüïtats.				
8:	INTERVENCIÓ DIDÀCTICA		Dissenyar intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu Establir reflexions argumentades Comunicar les conclusions i coneixements sobre educació inclusiva, així com el marc conceptual en el qual es basen, de forma clara i sense ambigüïtats.	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		
9:	INTERVENCIÓ DIDÀCTICA		Dissenyar intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu Establir reflexions argumentades	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		

SETMANES	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
			Comunicar les conclusions i coneixements sobre educació inclusiva, així com el marc conceptual en el qual es basen, de forma clara i sense ambigüïtats.				
10:	INTERVENCIÓ DIDÀCTICA		Dissenyar intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu Establir reflexions argumentades Comunicar les conclusions i coneixements sobre educació inclusiva, així com el marc conceptual en el qual es basen, de forma clara i sense ambigüïtats.	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		
11:	INTERVENCIÓ DIDÀCTICA		Dissenyar intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu Establir reflexions argumentades	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes		

SETMANES	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
			des Comunicar les conclusions i coneixements sobre educació inclusiva, així com el marc conceptual en el qual es basen, de forma clara i sense ambigüitats.		Reflexió sistemàtica		
12:	INTERVENCIÓ DIDÀCTICA		Dissenyar intervencions didàctiques des d'un enfocament inclusiu Establir reflexions argumentades Comunicar les conclusions i coneixements sobre educació inclusiva, així com el marc conceptual en el qual es basen, de forma clara i sense ambigüitats.	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		
PRÀCTICUM							
13	PRESENTACIÓ BLOC II: INTERVENCIÓ PSICOLOGICA		Ser capaç de treballar la intervenció Psicològica des de d'un enfocament	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica		

SETMANES	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
			Ecològic Conèixer els objectius, funcions i atencions específiques de les xarxes i organismes que atenen als col·lectius d'infants amb deficiències i/o dificultats d'aprenentatge.		Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		
14	INTERVENCIÓ PSICOLÒGICA		Ser capaç de treballar la intervenció Psicològica des d'un enfocament Ecològic Conèixer els objectius, funcions i atencions específiques de les xarxes i organismes que atenen als col·lectius d'infants amb deficiències i/o dificultats d'aprenentatge.	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		
15	INTERVENCIÓ PSICOLÒGICA		Ser capaç de treballar la intervenció Psicològica des de d'un enfocament Ecològic Conèixer els objectius, funcions i atencions es-	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		

SETMANES	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
			pecífiques de les xarxes i organismes que atenen als col·lectius d'infants amb deficiències i/o dificultats d'aprenentatge.				
16	INTERVENCIÓ PSICOLOGICA		Ser capaç de treballar la intervenció Psicològica des de d'un enfocament Ecològic Conèixer els objectius, funcions i atencions específiques de les xarxes i organismes que atenen als col·lectius d'infants amb deficiències i/o dificultats d'aprenentatge.	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		
17	INTERVENCIÓ PSICOLOGICA		Ser capaç de treballar la intervenció Psicològica des de d'un enfocament Ecològic Conèixer els objectius, funcions i atencions específiques de les xarxes i organismes que atenen als col·lectius d'infants amb deficiències i/o dificultats d'aprenentatge.	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		

SETMANES	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
			cies i/o dificultats d'aprenentatge.				
18	INTERVENCIÓ PSICOLÒGICA		Ser capaç de treballar la intervenció Psicològica des de d'un enfocament Ecològic Conèixer els objectius, funcions i atencions específiques de les xarxes i organismes que atenen als col·lectius d'infants amb deficiències i/o dificultats d'aprenentatge.	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica	Presentació de casos Relació teoria- pràctica Argumentació teòrica Resolució de problemes Reflexió sistemàtica		